Jako reakce na zásilku 38 mi přišel následující mail:

Ahoj Čáryfuku,
nestojí za to, abys v souvislosti s E. T. Setonem zmínil jeho autobiografický román „Dva divoši“, který také vyšel česky a kdysi mě uchvátil mnohem více než suchopárná knížka o lesní moudrosti? Myslím, že to je nejlepší, co napsal, protože formou dobrodružství dvou chlapců a pak tří a pak dokonce dvou "kmenů" s kriminální zápletkou je podáno mnohem čtivěji vše o lesní moudrosti, včetně návodu, jak si postavit tee-pee, vyrobit luk atd.

František Mrož Novotný

Rád souhlasím. I já jsem Dva divochy poprvé četl jako kluk a snad se mi povede o téhle skvělé knize a jejím autorovi napsat i pár obecně méně známých zajímavostí.

Především bych chtěl Knihu lesní moudrosti i Svitek březové kůry trochu obhájit. Jsou skutečně psané jako příručky určené hlavně pro vedoucí Ligy lesní moudrosti, Skautů a dalších oddílů, které se k myšlenkám woodcraftu hlásí.

Ernest Thompson Seton se narodil v Anglii v r. 1860. Roku 1866 rodina emigrovala do Kanady a usadila se v Torontu. Mladý Ernest už tehdy jevil sklony k studiu přírody a výtvarné práci. Často odcházel do lesů na březích řeky Don River, aby studoval ptáky a zvířata a současně je kreslil. Byl to pro něho i prostředek, jak se vyhýbat svému násilnickému otci.

Již v roce 1874 založil svůj první „indiánský kmen“ s programem různých outdoorových aktivit. Kmen vydržel jen dva roky, ale myšlenky na trávení času v přírodě zůstaly a objevily se později v jeho knihách.

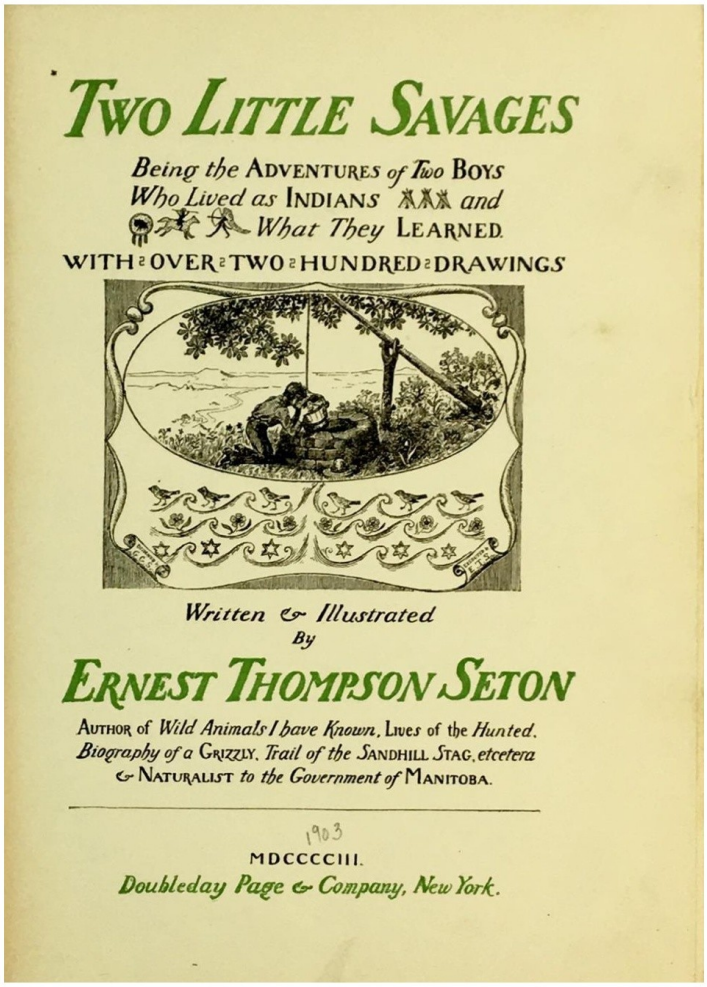
TWO LITTLE SAVAGES

Being the ADVENTURES of Two BOYS Who Lived as INDIANS and What They LEARNED

WITH OVER TWO HUNDRED DRAWINGS

Written & Illustrated By

ERNEST THOMPSON SETON

AUTHOR of Wild Animals I have Known, Lives of the Hunted, Biography of a GRIZZLY, Trail of the SANDHILL STAG, etcetera & NATURALIST to the Government of MANITOBA.

1903

MDCCCCIII.

Doubleday Page & Company, New York.

V roce 1879 studoval na Ontario College of Arts a zde získal stipendium na další studium na Royal Academy v Londýně. Od roku 1882 žil v Manitobě. Později (1890) ještě studoval v Paříži na Academie Julian.

V roce 1902 se událo několik významných věcí. V březnu pozval chlapce z okolí, kteří se bavili vandalismem zaměřeným kromě jiného i na vrata Setonovy usedlosti, na víkendové táboření na svých pozemcích a vyprávěl jim příběhy o zvířatech a indiánech. Současně začal psát sérii článků pro „Ladies Home Journal“ o výchově dětí hrou na indiány – později se staly základem Svitku březové kůry a Knihy woodcraftu.

A hned v následujícím roce 1903 vychází knížka, která nás především zajímá: *Two Little Savages, Being the Adventures of Two Boys Who Lived as Indians and What They Learned*. Tedy *Dva divoši – dobrodružství dvou chlapců, kteří žili jako indiáni, a co se naučili.*

Kniha měla velký úspěch a následovala celá řada dalších vydání. My se ale podíváme k nám domů a zjistíme, jak se Dva divoši dostali k českým čtenářům.

Do Čech je přivedl zakladatel Ligy lesní moudrosti – Miloš Seifert. Two Little Savages si koupil v první polovině roku 1913 (společně s Book of Woodcraft). Obě knihy ho inspirovaly k vytváření programu pro oddíly lesní moudrosti.

Česky vyšly Dva divoši poprvé v roce 1925 v překladu Bohumila Z. Nekovaříka, který byl také nakladatelem v knihovně Walden.

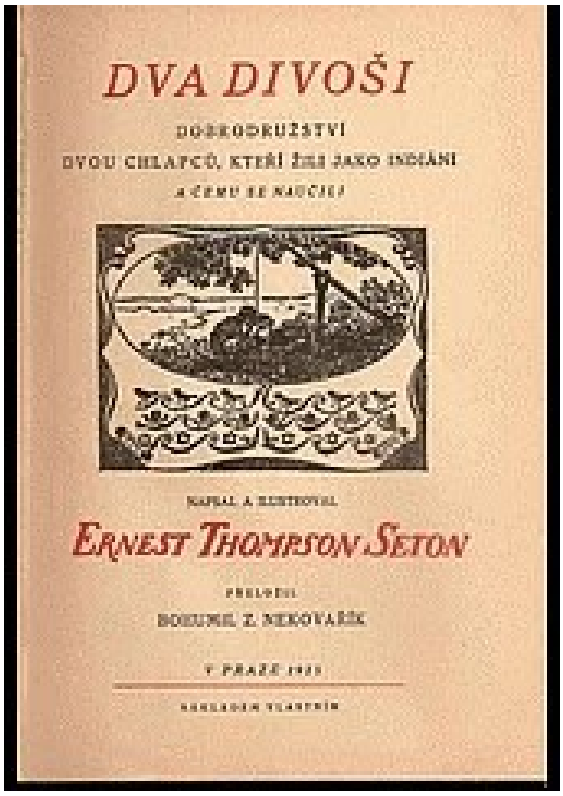

Jak vidíte, obálka v podstatě kopírovala první anglické vydání.

Další vydání, opět v knihovně Walden, ale už v nakladatelství J. Otto, vyšlo v roce 1928 a znovu hned následujícího roku 1929 ve stejné úpravě.

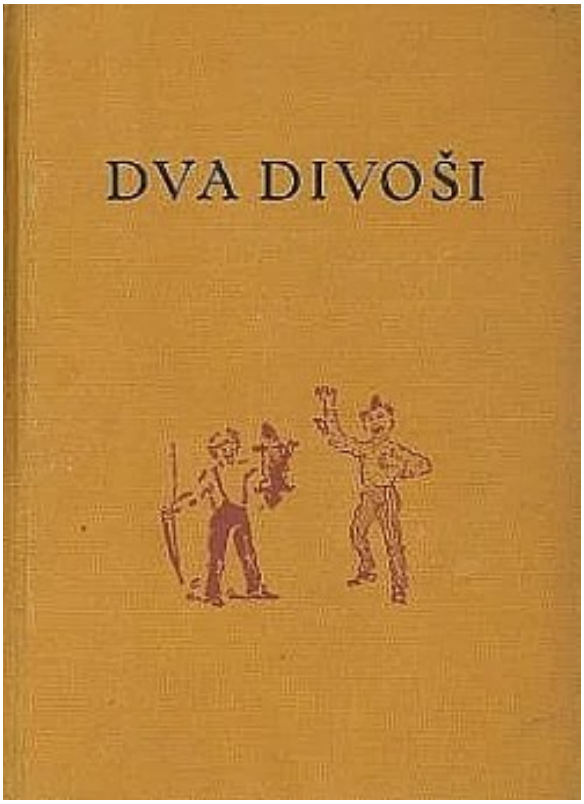

Pak nastala delší pauza. Až v roce 1957 vychází Dva divoši v SNDK, v novém překladu Libuše Bubeníkové a Jiřího Valji. A v tomto vydání jsem se s knihou setkal poprvé.

Přebal

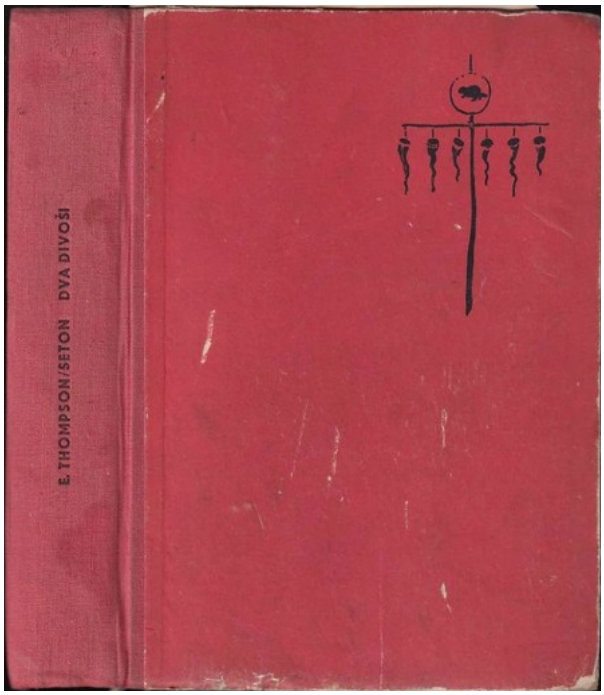

Desky

Další vydání v SNDK přišlo v roce 1962 jako 60. svazek oblíbené edice KOD. Překlad stejný jako u předchozího vydání.

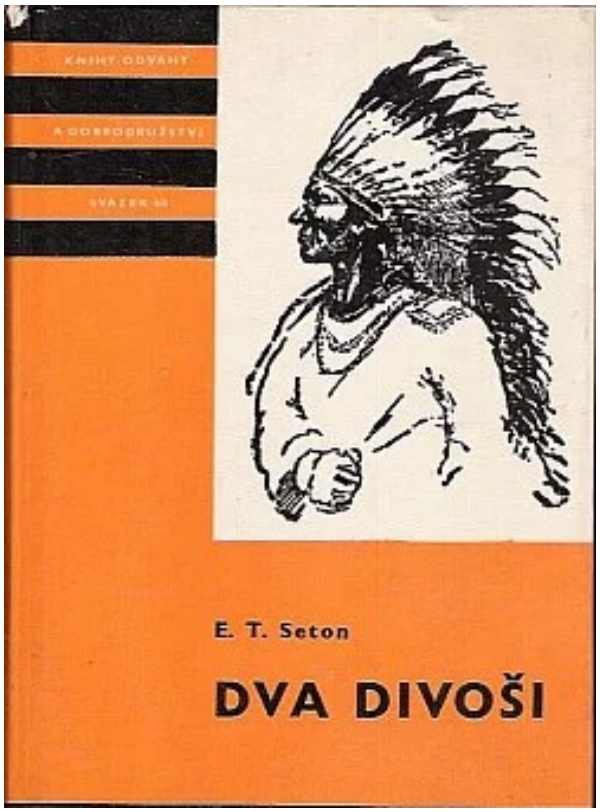

Následovala identická vydání v nakladatelství již přejmenovaném na Albatros v roce 1971 a pak 1976.

Brožovaná vydání v Albatrosu v létech 1983 a 1990 také vypadala obě stejně, proto stačí jen jeden obrázek. Stejný zůstal i překlad.

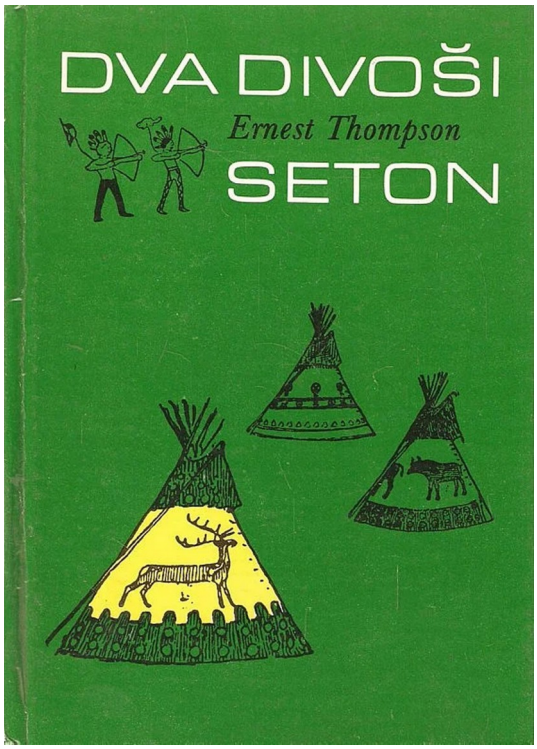

Další vydání je z nakladatelství Computer Press z roku 2005. Tentokrát knížku přeložila Dana Krejčová.

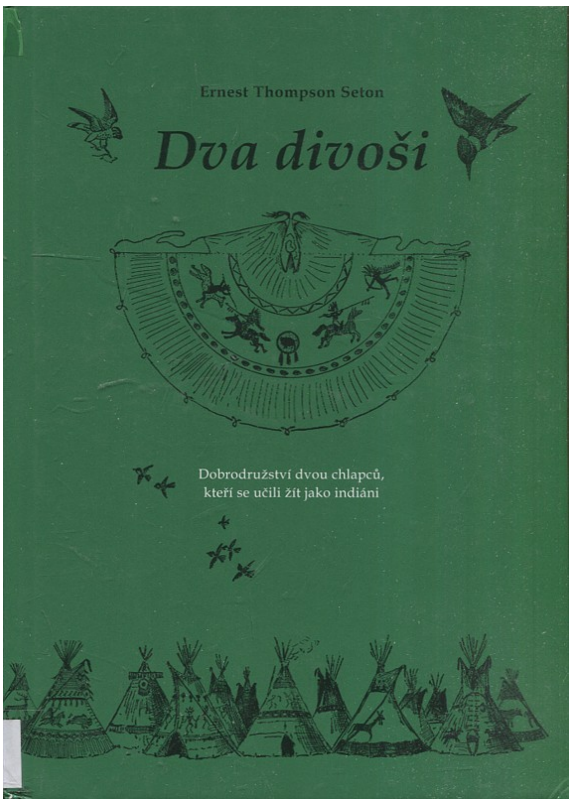

Stejný překlad využívá i e-kniha, kterou v roce 2017 vydala Městská knihovna Praha.

Pokud máte zájem, můžete si ji zdarma stáhnou prostřednictvím Databáze knih (https://www.databazeknih.cz).

Zatím poslední vydání je z nakladatelství Československý spisovatel z roku 2017. Používá starší překlad Libuše Bubeníkové a Jiřího Valji.

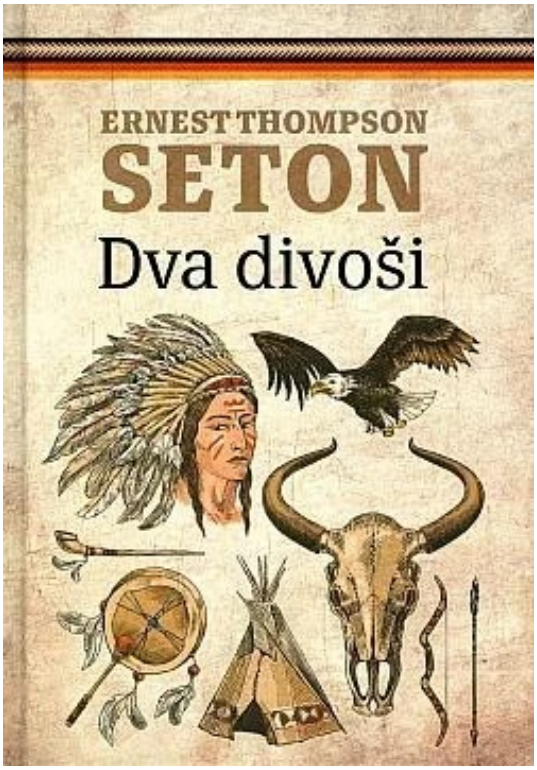

A samozřejmě, nesmím zapomenout na audioknihu, kterou vydalo nakladatelství Tympanum v roce 2022. Čte (i z doposud vydaných audio ransomovek známý) Aleš Procházka, opět v překladu Libuše Bubeníkové a Jiřího Valji.

Co dodat! Myslím, že tuhle knihu by opravdu měl číst a mít ve své knihovně každý táborník, dobrodruh a cestovatel. Projdete-li si nabídky na „Můj antikvariát“, určitě něco najdete. Je spíš problém si některé vydání vybrat. Ta nejstarší z knihovny Walden jsou sice většinou trochu dražší, ale mají oproti většině pozdějších vydání výhodu v tom, že obsahují všechny ilustrace. Kromě všeobecně známých perokreseb doplňoval E. T. Seton své knihy i propracovanějšími ilustracemi (snad kvašemi?). V knihovně Walden byly tištěné na křídovém papíru a, zvláště na tehdejší dobu, kvalitně reprodukované. Z pozdějších vydání se tyto ilustrace vytratily. Objevují se až ve vydání v nakladatelství Computer Press (a v e-knize z Městské knihovny v Praze). Kvalita reprodukcí však není zrovna zázračná.

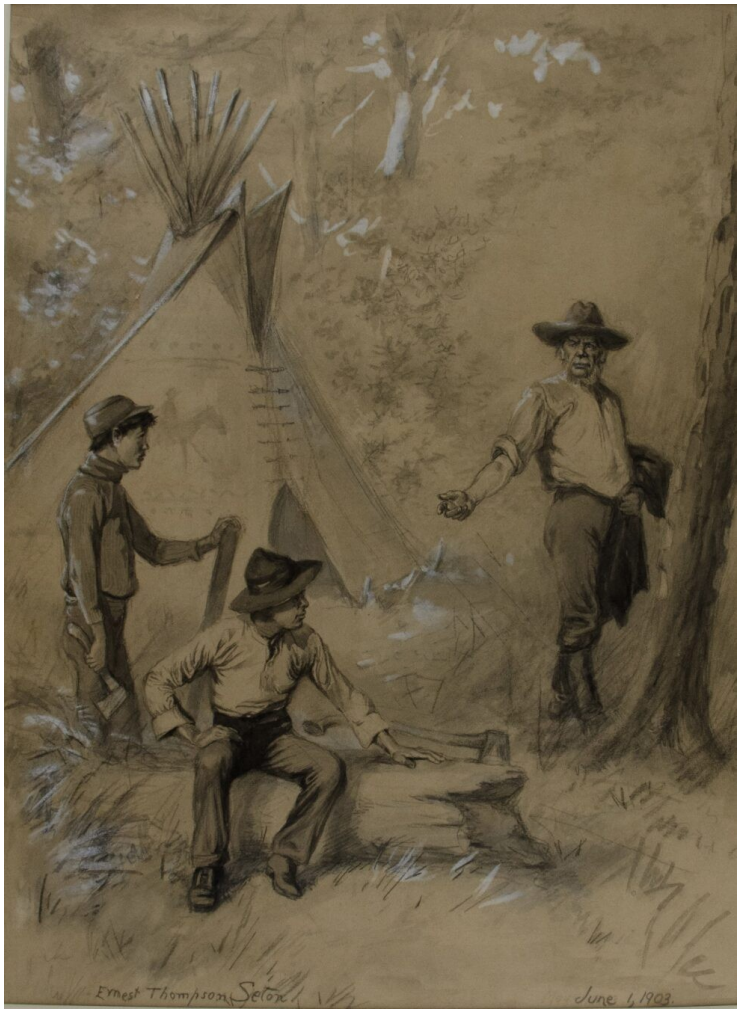

V knížce jsou i autobiografické prvky. Pozorný čtenář jistě odhalí, že spisovatele najdeme v postavě Yana. Další kniha s autobiografickým nádechem je oblíbený Rolf zálesák. A skutečnou autobiografii E. T. Seton sepsal v knize Cesta životem a přírodou (česky Praha, Orbis 1977).

Zajímavé je, že jak A. Ransome, tak E. T. Seton měli přísné otce se svéráznými představami o výchově. Patrně na tom byl Seton hůře. Jeho otec mu v den jeho 21. narozenin (plnoletosti) předložil rozsáhlý účet s rozepsanými položkami, které do syna investoval. Nezapomněl ani na platbu doktorovi při Ernestově porodu. O tom, jestli účet byl proplacen, se různé prameny rozcházejí.

Nejsem sice velký znalec historie literatury, ale domnívám se, že Dva divoši byly ne-li prvním, tedy alespoň jedním z prvních úspěšných spojení beletristického příběhu a příručky s praktickými návody. Podobně koncipované knížky vznikaly až o dost později. Zmínil bych alespoň pár od Jaroslava Foglara: Hoši od Bobří řeky (1937), Kronika Ztracené stopy (1967) a Náš oddíl (1992).

Domnívám se, že není lepší způsob, jak tohle povídání zakončit než mottem, které na začátku knihy napsal autor:

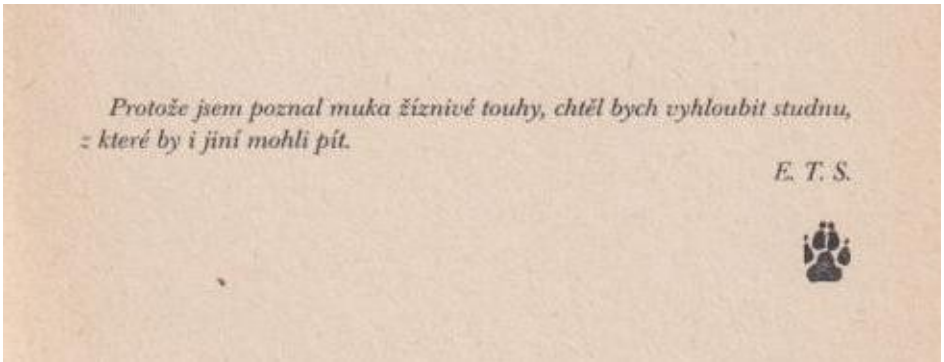
Protože jsem poznal muka žíznivé touhy, chtěl bych vyhloubit studnu, z které by i jiní mohli pít.

E. T. S.

čfk